

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDESZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-234/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szervek:

- *B. város Rendőr-főkapitányság *.* kerületi Rendőrkapitányság

2020. december

Az eljárás megindítása

*Panaszos*¹ (a továbbiakban: panaszos) 2020. június 16.-án panaszt terjesztett elő a vele szemben 2020. május 12-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában sérelmezte a rendőri intézkedés tényét (elfogás), továbbá a rendőri intézkedéssel kapcsolatos tájékoztatás hiányát.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.*

A panaszos sérelmezte a kutatás tényét, hogy annak során dolgait lefoglalták, minderről pedig sem jegyzőkönyvet, sem egyéb dokumentumot nem kapott. E panaszelemek vizsgálata nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panasz eljárásnak. A panasszal érintett kutatásra, lefoglalásra, valamint az ezekhez kapcsolódó jegyzőkönyv-készítési, illetve egyéb dokumentálási kötelezettségre a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) szabályai az irányadóak. Ezek jogszerűségének vizsgálata érdekében a Be. 369. §-ának (1) bekezdése szerint a gyanúsított, az ügyész vagy a nyomozó hatóság vele közölt határozata ellen, a közléstől számított nyolc napon belül a határozatot hozó ügyészségnél, illetve nyomozó hatóságnál panaszt terjeszthet elő.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Abjt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [a továbbiakban: Be.]

¹ Az Abjt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszos beadványában elmondta, hogy 1992-ben balesetet szenvedett, amelynek során súlyos agyi károsodást szenvedett, amely memóriazavarokkal is járt. A panaszos jelenleg száz százalékos II. csoportú rokkantsággal rendelkezik, részére rokkantsági járadékot folyósítanak. A panaszos rövid távú memóriája az elmúlt egy évben fokozatosan romlott.

A panaszos elmondása szerint a B. város Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) *. kerületi Rendőrkapitánysága (továbbiakban: Rendőrkapitányság) jelenleg nyomozást folytat ellene. A panaszos nem tudja pontosan felidézni a nyomozás okát, halványan úgy emlékszik, hogy valamilyen kiskorúakról készült tiltott felvételekkel kapcsolatos cselekmény lehet.

A nyomozás során a rendőrök 2020. május 12-én kutatást tartottak nála. A kutatás során lefoglalták telefonját, laptopját, külső és belső winchestereket, memóriakártyáját, pendrive-okat. A panaszos beadványa szerint meghajtóján filmek, családi fotók és két könyvének a kézirata is megtalálható.

A kutatás ideje alatt, 14 és 17 óra között a panaszost őrizetbe vették.

A panaszos sérelmezi, hogy a nyomozásról, a kutatásról, valamint az annak során lefoglalt tárgyakról, meghajtókon lévő fájlok listájáról nem kapott sem jegyzőkönyvet, sem egyéb dokumentumot.

A panaszos továbbá sérelmezi, hogy nem tudja, miért foganatosított vele szemben elfogást a rendőrség.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a BRFK-tól a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele az alábbiakat tartalmazza:

A panaszos kiskorú gyermeke 2020. május 11. napján a B.-T. Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: Család- és Gyermekjóléti Központ) szakmai egységvezetőjétől kért segítséget édesapjával kapcsolatban. Bejelentésében elmondta, hogy neki és 14 éves öccsének évek óta problémát okoz a szülei részéről történő meztelenkedés, azonban hiába jelezték ezt a szülőknek, változás nem történt. Elmondta továbbá, hogy 8-10 éves korában álmából arra ébredt, hogy édesapja a nemi szervét fényképezte. Ezen kívül az édesapja napi rendszerességgel gyermekei előtt néz erotikus tartalmú – beleértve a gyermekekről készült – képeket.

A Család- és Gyermekjóléti Központ a fentiekre tájékoztatást küldött a B. város * kerület Cs. Önkormányzatának H. Sz. I. Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Gyermekjóléti Szolgálat) vezetője részére. A Gyermekjóléti Szolgálat jelzése alapján a Rendőrkapitányság B. Osztály vezetője 2020. május 12. napján a Btk. 208. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és az (1) bekezdése

szerint minősülő kiskorú veszélyeztetésének büntette megalapozott gyanúja miatt a panaszos ellen a Be. 375. §-ának (1) bekezdése alapján nyomozást rendelt el.

A nyomozás során 2020. május 12. napján a Be. 330. §-ának (1) bekezdése alapján kutatást, valamint a Be. 309. §-ának (1) bekezdése alapján lefoglalást rendeltek el és hajtottak végre a panaszos lakcímén.

A kutatás során lefoglalt különböző adathordozókon, valamint a panaszos használatában lévő számítógépen 6-10 év körüli gyermeket pornográf módon ábrázoló fényképek kerültek elő. Fentiekre tekintettel az eljárási cselekményt biztosító járőrök a panaszost elfogták és a Rendőrkapitányságra előállították. A panaszost az előállító helyiségbe 2020. május 12. napján 15 óra 45 perckor helyezték el, majd meghallgatását követően 17 órakor bocsátották szabadon.

A Rendőrkapitányság munkatársai a panaszossal szemben történt intézkedések és eljárási cselekmények során mindvégig jog és szakszerűen jártak el, a panaszos a rendőri intézkedéssel szemben – azok időtartama alatt – panasszal nem élt, együttműködő magatartást tanúsított.

2) A Család- és Gyermekjóléti Központ tájékoztatása szerint:

A panaszos gyermeke nap mint nap látta, hogy apja meztelen fotókat néz a számítógépen, akár gyermekekről is.

3) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint:

2020. május 12-én 14 órakor a panaszossal szemben az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint igazoltatás, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint szándékos bűncselekmény tetten érést követő elfogás került alkalmazásra.

A panaszos lakcímén történő kutatás során a panaszos számítógépen több olyan szexuális tartalmú fényképet valamint videófelvételt találtak, amelyen vélelmezhetően gyermekkorú személyek szerepelnek.

A fentiekre tekintettel a panaszossal közölték, hogy elfogják és előállítják a Rendőrkapitányságra, amelyet megértett és tudomásul vett.

A panaszossal szemben az általa elkövetett cselekmény miatt büntető feljelentést tettek.

4) A személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló igazolás szerint:

A panaszos 2020. május 12-én 14 órától 17 óráig személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedés alatt állt.

5) A fogvatartott személy az előállító helyiségben történő elhelyezéskor a szóbeli tájékoztatás végrehajtásáról és megértéséről, a hozzátartozó, illetve egyéb személy értesítéséről és az írásos tájékoztató átvételéről szóló nyilatkozat szerint a panaszos szóban és írásban is kapott tájékoztatást az őt megillető jogokról, kötelezettségekről, azok gyakorlásának módjáról, továbbá a jogorvoslati lehetőségekről. A nyilatkozatot a panaszos aláírta.

6) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos beadványában sérelmezte az rendőri intézkedés tényét (elfogás), továbbá a rendőri intézkedéssel kapcsolatos tájékoztatás hiányát.

1. A panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés tényét (elfogás).

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszos lakcímén fogatosított kutatás alkalmával lefoglalt különböző adathordozókon, valamint a panaszos használatában lévő számítógépen 6-10 év körüli gyermek pornográf módon ábrázoló fényképeket találtak. Erre tekintettel az eljárási cselekményt biztosító járőrök a panaszost elfogták és a Rendőrkapitányságra előállították.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a személyi szabadsághoz jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

Mivel az elfogás és előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít az intézkedő rendőr számára, álláspontom szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szerinti – azaz kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Az elfogás és előállítás jogalapjául szolgáló eseteket az Rtv. 33. §-a határozza meg taxatív módon. E szakasz (1) bekezdése azon eseteket tartalmazza, amikor a rendőrnek nincs mérlegelési lehetősége, el kell fognia és az illetékes szerv elé kell állítania az intézkedés alá vont személyt.

A Btk. 204. §-ának (1) bekezdése szerint, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt megszerez vagy tart, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A fenti jogszabályhelyek ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A „tettenérés” fogalma kapcsán kiemelendők az alábbiak.

A Be. 273. §-a alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a

rendőrséget tájékoztatni. A Be. Kommentárja a következő módon fejt ki a „tettenérés” fogalmát: *„Tettenérésről akkor beszélhetünk, ha a cselekmény legalább részben szemtanú jelenlétében valósult meg. A tettenérés fogalmába ugyanakkor beletartozik az elfogás is (ezt hívták régebben 'tettenkapásnak'). Azaz, ha valakit a bűncselekmény elkövetésén tetten értek, de elmenekül a helyszínről, akkor mindaddig tettenérésről beszélhetünk, amíg a tettenérő őt folyamatosan üldözi és esetleg az üldözés során elkapja. Az ugyanakkor nem szükséges, hogy az üldözés során ne tévessze szem elől az üldözöttet (EBH2013. B.13.). Természetesen ebben az esetben is haladéktalanul át kell adni a tettenért (üldözött) személyt a nyomozó hatóságnak, illetve tájékoztatni kell a rendőrséget. Visszatartásnak csak a szükséges mértékben van helye.”* [Polt Péter (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2019]

A fentiekből kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanú, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH 2013. B.13.). A Kúria magyarázata szerint a „[korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az elkövetőt elfogó, visszatartó személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az elfogás, visszatartás fizikai ráhatást jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a [korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria idézett magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a folyamatosság, a megszakítás nélkülség mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A fentiek tisztázását követően szükséges a panaszos cselekményének a rendőri intézkedés jogalapja értékeléséhez szükséges mértékű vizsgálata, azaz, hogy a panaszos cselekményét lehetett-e a helyszínen lehetséges szándékos bűncselekménynek tekinteni a Btk. 204. §-ának (1) bekezdésének tekintetében, amely az intézkedő járőrök szerint megalapozta az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérést.

A gyermekpornográfia tényállásában használt fogalmak miatt értelmezni szükséges a pornográf felvétel és a pornográf jellegű műsor fogalmát. A Btk. 204. §-ának (7) bekezdésének megfelelően a törvény az előbbi alatt olyan videó-, film-, vagy fényképfelvételt, illetve más

módon előállított képfelvételt ért, amely a nemiséget súlyosan szeméremsértő nyíltsággal, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló módon ábrázolja, utóbbi pedig a nemiséget súlyosan szeméremsértő nyíltsággal megjelenítő, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvésként vagy előadásként azonosítható. Az elkövetési magatartásokat a törvény különböző mértékű büntetési tételekkel fenyegeti, az egyes alakzatok külön alapeseteknek minősülnek. A Btk. 204. § (1) bekezdés a) pontja szerinti alapeset magatartásai a megszerzés és a tartás. Előbbi a felvétel bármilyen módon történő birtokba vételét jelenti, akár kétoldalú, akár egyoldalú cselekmény által. Megszerzésnek minősül az inkriminált adathordozó internetről való letöltése is. A tartás folyamatos birtoklást jelent, és feltételezi a felvétel korábbi megszerzését, megkülönböztetésének elsősorban a cselekmény elévülése szempontjából van jelentősége. [Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez.]

A kutatás során lefoglalt különböző adathordozókon, valamint a panaszos által használt számítógépen talált kiskorút ábrázoló pornográf felvételek felvetették a Btk. 204. §-ának (1) bekezdésébe ütköző gyermekpornográfia bűncselekménye elkövetésének gyanúját. Mivel e cselekményt a panaszos jelenlétében – a vele szemben alkalmazott büntetőeljárás cselekmények eredményeként – észlelték, a szükséges folyamatosság fennállt, így a panaszos elfogása tekintetében alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

2. A panaszos sérelmezte, hogy nem tudta miért fogta el őt a rendőrség:

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszossal közölték, hogy az észlelt bűncselekmény elkövetése miatt elfogják és előállítják a Rendőrkapitányságra, amelyet megértett és tudomásul vett.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének megfelelően a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles [...] az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A panaszos maga is elmondta, hogy „nem tudja pontosan felidézni a nyomozás okát, halványan úgy emlékszik, hogy valamilyen kiskorúakról készült tiltott felvételekkel kapcsolatos cselekmény lehet.”. Ezen előadásával a rendőrségi álláspontot erősítette, mely szerint a panaszost megfelelő módon felvilágosították az intézkedés okáról. A panaszos továbbá nem bocsátott rendelkezésemre olyan dokumentumot, amely az általa hivatkozott memóriazavart alátámasztotta volna.

Mindezekre tekintettel úgy foglaltam állást, hogy az intézkedés okáról megfelelő módon tájékoztatták a panaszost, alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

Budapest, 2020. ...